

EDIȚII ELSEVIERIENE EXISTENTE ÎN COLECȚIA BIBLIOTECHII COLEGIULUI MIKÓ DIN SFÎNTU GHEORGHE

MIKLÓS JOLÁNTA

Între dinastiile de tipografi care au activat în secolele trecute, una dintre cele mai remarcabile a fost cea a familiei Elsevier, care a avut o influență serioasă asupra formării și perpetuării gustului estetic al publicului cititor. Nu numai pasionații colecționari de bibliofile, ci și persoanele laice au manifestat un respect deosebit față de cărțile care purtau însemnul acestei officine. Eleganța tipografiei, prezentarea grafică deosebit de frumoasă a cărților, reprezintă o pagină remarcabilă a artei editoriale. Ele au servit în primul rând pretențiile de culturalizare a burgheziei și în special a negustorimii, care căuta să lărgască contactele cu alte țări.

În secolul al XVI-lea, epocă de adînci prefaceri social-economice și politice, cînd Europa era subjugată de marile monarhii, Olanda, după proclamarea Republicii Provinciilor Unite (în 1579 la Utrecht) a avut o soartă aparte. Nici habsburgii, nici Ludovic al XIV-lea nu au putut să o supună. Dimpotrivă, lupta victorioasă pentru libertatea ei religioasă i-a creat totodată mijloacele de a-și clădi libertatea politică și preponderența economică. În Europa încovoiată sub dominația monarhilor, Olanda menține ideea libertății de conștiință, devine adăpostul intelectualilor persecutați în întreaga Europă.

În aceste condiții se desfășoară activitatea dinastiei Elsevier, pe o perioadă îndelungată, din 1587—1712. Fondatorul firmei, Ludovic Elsevier, născut la Louvain, părăsește Flandra cu un grup de calviști, în urma recuceririi ei de către ducele de Alba și s-a stabilit la Leyda, cel mai important oraș din Olanda, care și-a cucerit faima, datorită activității culturale.

În anul 1587, aici a pus bazele casei Elsevier, în calitate de librar și editor al Universității din Leyda. El și-a deschis atelierul chiar în incinta universității, iar apoi, primind autorizație de a vinde cărțile direct studenților, a mai înființat o casă de editură și o librărie. A stabilit legături cu celelalte universități europene, primind comenzi și expediind cursuri și tratate în centrele mai importante în care avea reprezentanți. Adresa editorului — „apud Elsevirios“ sau „ex officina Elseviriorum“ — va fi cunoscută în întreaga Europă. Din 1594 publicațiile lui se succed

rapid, ele purtând o marcă tipografică, care reprezenta armele Provinciilor Unite: un vultur cu un mănunchi de șapte săgeți în gheare, simbolizând cele șapte provincii, și deviza „Concordia parvae res crescunt“ („De la cele mărunte la cele mari, prin înțelegere“).

Începând din 1617, doi dintre cei patru fii ai săi, Matthys și Bonaventura, au continuat afacerea la Leyda. Isaac, fiul lui Matthys, devine tipograf al Universității din Leyda, instalându-și officina într-o dependență a universității, unde au funcționat și urmașii pînă în 1712. Isaac adoptă o nouă marcă sub numele Solitarul și deviza „Non Solus“. Marca, reprezentînd un Ulm, lîngă care se află Solitarul, semnifică adaptarea înțelepciunii cu singurătatea. Dealtfel, Solitarul va rămîne principala marcă tipografică a elsevirilor din Leyda.

Anii 1626—1652 este perioada celor doi asociați — Abraham, celălalt fiu al lui Matthys și a unchiului său Bonaventura, cînd firma Elsevier realizează cea mai mare producție, avînd relații de afaceri cu toată Europa. În această asociație Abraham s-a ocupat de îndrumarea tehnică a întreprinderii, în timp ce Bonaventura asigura valorificarea comercială. Filosoful Heinsius avea rolul de consilier științific și literar. Activitatea lor, care se întinde pe o perioadă de 27 ani, marchează perioada de glorie a Analelor elseviriene. Cărțile, avînd o formă elegantă, un tipar perfect, o hîrtie ireproșabilă, s-au bucurat de o apreciere deosebită. Chiar și primele ediții au întrecut cele editate de Isaac și în curs de un deceniu au reușit să scoată din tipografia lor cărți de o înaltă măiestrie. Cele mai frumoase ediții sînt operele clasicilor antichității: Iulius Caesar, Terentius, Plinius, Vergilius și Cicero. Aceste ediții apărute în 1635 constituie adevărate bijuterii ale artei tipografice prin claritatea tiparului, prin gustul și alegerea ornamentelor, prin puritatea și corectitudinea textelor.

Alături de in-folio și in-quarto-urile comune, formatul cel mai obișnuit al Elsevierilor este în-12 (duodecimo), iar unele serii în și mai micul și foarte neobișnuitul în 24°.

Analiza catalogului celor 2.000 de volume editate ar echivala cu analiza istoriei literare și științifice a secolului al XVII-lea, editînd dicționare, cărți de matematică, filozofie, medicină — toate acestea constituind mărturia seriozității preocupărilor lor.

Dintre edițiile elseviriene colecția Micile republici merită o mențiune specială, întrucît constituie o micromonografie în 24°, în care fiecare din cele 35 de titluri este consacrat unui stat modern. O parte, marea majoritate a Micilor republici, este reproducerea unor opere editate mai înainte, ele fiind întregite cu capitole noi, iar o altă parte este combinația diferitelor opere științifice. Fiecare volum are un frontispiciu care reprezintă simbolic caracteristicile țării descrise. Pentru această serie au fost create ornamente speciale de C. C. Duysend, caracterele fiind gravate de Christoffel Van Dyck.

La mijlocul secolului al XVII-lea casa din Leyda decade, însă cu Ludovic, nepotul fondatorului, și apoi cu Daniel Elsevier capătă o importanță din ce în ce mai mare imprimeria și librăria de la Amsterdam. Ei

au publicat operele lui Descartes, Pascal, Molière, Grotius, Comenius, Milton în 12°, folosind marca tipografică Minerva sub deviza „Ne extra oleas“, marcă ce va fi menținută pînă la moartea lui Daniel Elsevier în 1680, după care văduva lui lichidează toată afacerea. Soarta officinei din Amsterdam este urmată în 1712 și de atelierele din Leyda.

Edițiile elseviriene aflate în diferite biblioteci din țara noastră sînt destul de puțin cunoscute datorită lipsei unor cercetări generale, care ar fi trebuit, să cuprindă cel puțin marile biblioteci ale țării. Din aceste considerente am ales ca temă de cercetare edițiile elseviriene aflate în biblioteca fostului Colegiu Mikó din Sf. Gheorghe. Comunicarea de față este o modestă contribuție la cunoașterea moștenirii culturale olandeze concretizată și prin aceste tipărituri consemnate în biblioteca Colegiului Mikó, întrucît ele atestă încadrarea organică a vieții culturale autohtone în tradițiile europene. Aceste ediții comportă o problemă aparte, legate în mod direct de specificul formării bibliotecii, de proveniența acestor cărți. În total au fost depistate 24 elseviere, care vor fi prezentate și într-o anexă, la sfîrșitul lucrării, sub forma unui catalog, după cîteva din criteriile folosite în munca de cercetare și valorificare a cărților vechi.¹ Se pune întrebarea, în ce biblioteci particulare, colecții ale unor pasionați bibliofili s-au păstrat elsevierele înainte de a intra în fondul bibliotecii noastre. Care a fost circulația acestor cărți?

Colegiul Mikó din Sf. Gheorghe a fost înființat în 1859, ca urmare a efervescentei culturale din a doua jumătate a secolului trecut. Istoricul colegiului — asupra căruia nu insistăm — cuprinde printre altele, și formarea și dezvoltarea bibliotecii, conținutul ei bogat oglindind procesul educațional desfășurat în cadrul școlii. Deși înființată în a doua jumătate a secolului al XIX-lea, nucleul de bază datează din secolul al XVI-lea, ca urmare a donațiilor colecționarilor Ferenczi János, Teleki Domokos senior și Mikó Imre. Fondul de bază al bibliotecii s-a creat prin donația lui Ferenczi, care în 1867 a donat colegiului colecția sa compusă din 1.100 volume.

Ferenczi János (1789—1868), preot reformat, s-a născut la Aita Medie, efectuîndu-și studiile la Tg. Secuiesc, Aiud și Göttingen, manifestînd atenție deosebită față de lingvistică, istorie și medicină. Probabil în timpul șederii în Germania a reușit să-și procure cărțile editate în străinătate, care abordau diferite aspecte din domeniul istoriei și științelor naturii. În cadrul donației voluminoase am reușit să depistăm doar două ediții elseviriene.

Unul din exemplarele, operă a lui Justinus: *Cum notis selectissimis Variorum ...*, Amstelodami, Apud Ludovicum et Danielem Elzevirios, Anno 1669, oferindu-ne mai multe posibilități să-i urmărim drumul parcurs, l-am ales pentru prezentare. Lucrarea se remarcă prin înalta măiestrie artistică a frontispiciului, precum și prin numeroasele însemnări ale diferitelor posesori. Pe dosul copertei superioare găsim însemnarea „Est Josephi Benkő“, proprietarul cărții, una dintre personalitățile culturale remarcabile ale vremii. Benkő József (1740—1814) a fost profesorul Cole-

giului din Odorheiul Secuiesc, fiind ales în 1781 membru al Societății Oamenilor de Știință din Harlem. Este cert, că în 1767 s-a aflat la Aita Medie, fiind preot tocmai în satul natal al lui Ferenczi János. Probabil cu această ocazie a ajuns cartea de mai sus în proprietatea sa. Pe dosul foii liminare se află însemnarea: „Huius libri possidet Carolus Horváth“, iar mai jos: „Possidet hunc librum Josephus Kátai“. Ex-libris-urile și notele marginale aflate în această carte sugerează circulația cărții, precum și nivelul de cultură al posesorilor.

Dintre donatori se remarcă Teleki Domokos senior (1810—1876), care alături de Mikó Imre a avut un rol important în crearea Colegiului Mikó. În 1876 lasă moștenire colegiului peste 6.000 de volume de cărți, care reprezintă fondul de bază al bibliotecii vechi. Teleki Domokos a studiat dreptul, fiind adept al mișcărilor reformiste. Efectuează numeroase călătorii în străinătate — Germania, Anglia, Elveția, Olanda, Franța, cu aceste ocazii ajungând în contact nemijlocit cu creațiile culturale ale țărilor respective. Manifestă un interes deosebit față de istorie. Lucrează opt ani la înregistrarea și sistematizarea documentelor aflate în Biblioteca Teleki din Tg. Mureș.

În stadiul actual al cercetărilor efectuate pe baza vechilor cataloage ale Bibliotecii Teleki din Gornești (*Catalogus librorum in Ill. Bibliotheca Gernyeszegiensis Contentorum* — 1854) am identificat 18 ediții elseviriene, care după conținut se pot prezenta astfel: istorie — geografie, filologie-beletristică, filologie, drept, medicină, matematică. Citeva exemple din elsevierele donației Teleki ridică o serie de probleme în privința însemnărilor de proprietate, care fac parte organică din soarta cărții, dându-ne drumul spiritual pe care l-au parcurs volumele. Din acest punct de vedere o importanță deosebită are opera lui Henricus Regius: *Fundamenta physices . . .*, Amstelodami, apud Ludovicum Elsevirium, A. 1646, cu marca tipografică Minerva și deviza „Ne extra oleas“, coligată cu opera lui Henricus Regius: *Fundamenta Medica*, Ultrajecti, apud Theodorum Ackersdygium, anno 1647.

Cartea este legată în pergament, pe copertă avînd imprimare inițialele G.C.C., precum și anul 1650, dată care se referă la primul posesor al cărții. În ordine cronologică urmează ex-librisul de pe dosarul copertei superioare: „Johannis Apatzaei. A. 1651. Maji, Trajecti ad Rhenum“.

Apáczai Csere János (1625—1659) a fost unul dintre cele mai reprezentative personalități culturale ale secolului al XVII-lea, remarcîndu-se prin vaste cunoștințe de pedagogie, filozofie și educație, fiind un promotor al învățămîntului public în limba maternă, devenind astfel un precursor al iluminismului. După studiile ce le-a urmat în țară, în perioada 1648—1653 urmează cursurile diferitelor universități din Olanda. Întîi la Franeker, apoi la Leyden și Utrecht și în sfîrșit, la Harderwijk, unde primește și titlul de doctor în teologie. Din 1651 este profesor al Universității din Utrecht, unde începe să-și redacteze opera principală *Magyar Enciclopedia (Enciclopedia Maghiară)*. În timpul șederii în Olanda, în studiile sale este influențat de Descartes, Regius cartezianul, personalități

remarcabile ale științei vremii. Nu întâmplător cumpără Apáczai în 1651, în timpul șederii la Utrecht, cartea lui Regius, fapt consemnat și în carte. Însemnările minuțioase de pe paginile exemplarului dovedesc că a studiat cu deosebită atenție în mod critic conținutul ei, folosindu-se în capitolul VII al Enciclopediei de constatările lui Regius — medic vestit al vremii — referitoare la medicină și științele naturii. În 1635 Apáczai se reîntoarce în Transilvania, aducând și cărțile procurate în Olanda.

În continuare, pe foaia de titlu, sub anul apariției, este însemnarea „Ex libris Georgii Martonfalvi ab Ao 1662“, ceea ce atestă faptul că acest exemplar a ajuns apoi în proprietatea profesorului calvinist din Oradea, Martonfalvi György. După cucerirea cetății Oradei de turci, în 1660, împreună cu câțiva elevi pleacă la Debrețin, unde în 1664 este ales rector. Pe foaia de titlu, lângă marca tipografică Minerva găsim însemnarea lui din 1665, ceea ce denotă că această carte și la Debrețin se afla încă în proprietatea lui: „Ex oblatione Clarissimi Doctissimi Domini Georgii Martonfalvi Illustris Scholae Debrecinae Professoris Quondam Praeceptoris dilecti, Accepi in Coll. N. Enyediensium Anno 1665, mense octombri Georgius Inczédi“. Totodată, reiese că în același an a donat-o lui Georgius Inczédi.

Un alt ex libris, din 1672, aflat pe fila de titlu, sub marca tipografică, amintește de Inczédi Mihály de la Colegiul din Aiud, probabil fiul lui Georgius Inczédi. În 1678 cartea este cumpărată de Fejérvári István („Stephani Fejérvári preceptor Jehova, emptus ao. 1678“), care mai târziu, în 1683—1684 studiază medicina la Leyden, iar după ce revine în Transilvania, devine medic vestit. Opera sa *Dissertatio inaug. medica de scorbuto*, editată în 1684 la Leyden, este dedicată lui Teleki Mihály. Legăturile strânse dintre el și familia Teleki sînt atestate și de însemnările aflate pe foaia de titlu a coligatului: „Est Stephani Fejérvári Doctoris in Aula Telekiana“. Întrucît în continuare nu mai apar alte însemnări, presupunem că, în ultimă instanță, cartea ajunge în proprietatea familiei Teleki.

Faptul că o asemenea carte, cu un conținut atît de progresist — gîndindu-ne la stările vremii — a fost editată, dovedește încă odată și sub acest aspect, activitatea spirituală progresistă a tipografiei Elsevier din Amsterdam. În același timp, ex-libris-urile manuscrise, notele marginale care ne dau informații precise despre circulația cărții, ne creează posibilitatea cunoașterii preferințelor spirituale ale unor reprezentanți de marcă ai istoriei culturii și științei din țara noastră, unde ideile înaintate ale vremii încep să pătrundă și pe această cale, ele stabilind contactul organic cu ideile progresiste care circulau în țările Europei apusene.

Un alt exemplar foarte interesant din donația Teleki este cartea lui Hugo Grotius: *Dissertationes...*, apărută în 1645 în tipografia din Amsterdam a lui Ludovic Elsevier, care a reușit să adune în jurul editurii sale mai ales oameni cu idei înaintate, liberale, editînd alături de operele lui Descartes și creațiile eminentului savant și om de stat din Olanda, Hugo Grotius.

La marginea superioară a foii de titlu întâlnim din nou ex-libris-ul lui Apáczai Csere Janos, din păcate însă fără dată. Însemnările din carte, în special cele de la capitolul „*De ratione studiorum dissertatio ad Jodocum Lodensteinium*“, dovedesc un studiu deosebit de amănunțit.

Din cadrul literaturii clasice latine amintim ediția elsevieriană a lui Sulpitius Severus: *Opera Omnia* apărută în 1656 la Amsterdam, care se remarcă prin execuția tipografică remarcabilă, avînd un frontispiciu cu gravură în metal, reprezentînd figuri simbolice. Pe prima foaie limitară găsim ex-libris-ul lui Teleki József (1738—1796), discipolul cărturarului Bod Péter, preocupîndu-se de filozofie, istorie și teologie la universitățile din Basel și Leyden. A fost în strînsă prietenie cu savantul și profesorul universitar Daniel Cornides, care o perioadă îndelungată i-a fost și secretar. După moartea lui Cornides, cumpără valoroasa sa bibliotecă. Astfel se poate explica faptul că în cadrul donației Teleki Domokos, aflată în biblioteca Colegiului Mikó, sînt numeroase volume pe care se află ex-libris-ul lui Daniel Cornides.

Ultima donație, în ordine cronologică este cea a lui Mikó Imre (1805—1876). Evocînd date biografice ne dăm seama de vastele cunoștințe și activitatea culturală foarte bogată a donatorului. Politicianul și istoricul Mikó Imre a sprijinit în special uniunile și mișcările culturale din Transilvania, fiind unul dintre fondatorii Uniunii Muzeale din Transilvania, avînd un rol important și în crearea Universității din Cluj. În 1859 a fondat Colegiul Mikó din Sf. Gheorghe, acordînd sprijin și celorlalte școli din Transilvania. Desfășoară o activitate literară multilaterală, dar în primul rînd se remarcă prin munca sa de istoric, arheolog și istoric literar. Volumele aflate în biblioteca sa prin conținutul lor reflectă gama largă a preocupărilor sale, cuprinzînd foarte multe domenii ale științei și culturii. Donația lui, cuprinzînd 1.619 de volume, este lăsată moștenire în 1881 Colegiului Mikó, unde se află și în prezent. În cadrul donației Mikó am reușit să depistăm 4 ediții elsevieriene, operele lui Seneca în 3 volume și al lui Florus, cărți la care pe dosul copertei se află ex-libris-ul tipărit al lui Mikó Imre, care atestă proprietatea. Circulația lor, deocamdată, nu poate fi clarificată, întrucît nu au alte însemnări manuscrise și ca atare, nu ne putem da seama de modul cum au ajuns în Transilvania.

Prin aspectele prezentate mai înainte am intenționat să clarificăm căile și mijloacele prin care edițiile elsevieriene au pătruns în diferite zone ale țării și totodată să atragem atenția asupra stării de spirit, a intereselor și preocupărilor cărturarilor din vremea respectivă, asupra modului cum au reușit să stabilească și să mențină contactul cu ideile înaintate, cu centrele culturale din Europa, și să acordăm cinstea și onoarea acelor creații remarcabile, care încă din secolele XVI—XVII au reușit să ridice cartea la rangul înalt ce i se cuvine.

CATALOGUL EDIȚIILOR ELSEVIERIENE EXISTENTE ÎN
COLECȚIA BIBLIOTECHII COLEGIULUI MIKÓ DIN SF^r GHEORGHE

1622

Nr. 1.

BURGERSDICIUS, Fr.

*IDEA PHILOSOPHIAE NATURALIS, COLLECTA ET CONSIGNATA
A FRANCONE BURGERSDICIO, LIB. ARTIUM MAGISTRO, ET IN
ACADEMIA LUGDUNO BATAVA LOGICES ET ETHICES PROFES-
SORE ORDINARIO. LUGDUN BATAVORUM, APUD BONAVENT. ET
ABRAHAMUM ELZEVIRIUM. ANNO 1622. 12°.*

Bibliografie: Willems, Al., p. 55, nr. 192.

Paginație: 4 f. liminară + 110 p + 1 f. errata

Marca tipografică: Solitarul

Proveniența: Donație Teleki Domokos

Nr. inv.: 9

1625

Nr. 2

THORIUS, RAPHAEL

HYMNUS TABACI, AUTORE RAPHAËLE THORIO.

LUGD. BAT. TYPIS ISAACI ELSEVIRIJ, 1625. 4°

Bibliografie: Willems, Al., p. 66, nr. 246.

Paginație: 4 f. liminară + 55 p

Proveniența: Donație Teleki Domokos

Nr. inv.: 174

1629

Nr. 3

SELDENUS, IOANNIS

*DE DIS SYRIS SYNTAGMATA II... EDITIO ALTERA, EMENDA-
TIOR ET TERTIA PARTE AUCTIONIOR. AD VIRUM AMPLISS. DANIE-
LEM HEINSIUM. LUGDUNI BATAVORUM, EX OFFICINA BONA-
VENTURA ET ABRAHAMI ELSEVIR. ACAD. TYPOGRAPH. 1629. 8°*

Bibliografie: Willems, Al., p. 84, nr. 322.

Paginație: 20 f. liminară +373 p.
 Marca tipografică: Solitarul
 Proveniența: Donație Teleki Domokos
 Ins. de propr: F. titlu „Sigismund N. Borosnyai“
 Nr. inv.: 2678

1631

Nr. 4

BARLAEI, CASPAR
POEMATUM EDITIO NOUA, PRIORE CASTIGATOR ET ALTERA PARTE AUCTIONOR. CUM PRIVILEGIO LUGDUNI BATAVORUM. EX OFFICINA ELZEVIRIANA. ANNO 1631. 12°

Bibliografie: Willems, Al., p. 88, nr. 344

Paginație: 8 f. liminară +511 p

Proveniența: Donație Teleki Domokos

Nr. inv.: 14

1633

Nr. 5

RIVET, ANDR.
THEOLOGICAE ET SCHOLASTICAE EXERCITATIONES CXC. IN GENESIN... LUGDUNI BATAVORUM, EX OFFICINA BONAVENTURA ET ABRAHAMI ELZEVIR. ACADEMIAE TYPOGRAPH. ANNO 1633. 4°

Bibliografie: Willems, Al., p. 97, nr. 388

Paginație: 4 f. liminară +916 p +9 f. index

Marca tipografică: Solitarul

Proveniența: Donație Teleki Domokos

Nr. inv.: 646

1639

Nr. 6

SENECA, L.A
L. ANNAEI SENECA PHILOSOPHI TOMUS SECUNDUS IN QUO EPISTOLAE ET QUAESTIONES NATURALES. LUGDUN BATAVORUM. EX OFFICINA ELSEVIRIANA, 1639. 12°

Bibliografie: Berghman, G., p. 8, nr. 13

Paginație: 719 p.

Marca tipografică: Solitarul

Proveniența: Donație Teleki Domokos

Nr. inv.: 20

1639

Nr. 7

SENECA, L.A
L. ANNAEI SENECA RHETORIS, SUASORIAE, CONTROVERSIAE CUM DECLAMATIONUM EXCERPTIS. EX ULTIMA ANDREAE

SCHOTTI RECENSIONE. TOMUS TERTIUS. LUGDUN BATAVORUM.
EX OFFICINA ELSEVIRIANA. 1639. 12°

Bibliografie: Berghman, G., p. 8, nr. 13

Paginație: 443 p. +82 f. liminară

Marca tipografică: Solitarul

Proveniența: Donație Teleki Domokos

Nr. inv.: 21

1645

Nr. 8

GROTIUS, HUGO

*H. GROTII ET ALIORUM DISSERTATIONES DE STUDIIS INSTI-
TUENDIS.* AMSTERDAMI, APUD LUDOVICUM ELZEVIRIUM, A
1645. 12°

Bibliografie: Willems, Al., p. 260, nr. 1028

Paginație: 4 f. liminară +688 p

Proveniența: Donație Teleki Domokos

Ins. de propr.: F. titlu „Joh. Apatzaei“

Nr. inv.: 889

1646

Nr. 9

REGIUS, HENRICUS

HENRICI REGII ULTRAIECTINI FUNDAMENTA PHYSICES
AMSTELODAMI, APUD LUDOVICUM ELZEVIRIUM. A 1646. 8°

Bibliografie: Willems, Al., p. 264, nr. 1043

Paginație: 8 f. liminară +306 p

Marca tipografică: Minerva

Proveniența: Donație Teleki Domokos

Ins. de propr.: Coperta superioară: GCC 1651

Forzaț „Stephani Fejérvári receptor Jehovah,
emptus Anno 1678 die 3 Maji“

„Johannis Apatzaei. Ao 1651. Maji Trajecti
ad Rhenum“

F. titlu: „Ex oblatione Clarissimi Doctissimi
Domini Georgii Martonfalvi Illuſtris
Scholae Debrecinae Professoris quondam
Praeceptoris dilecti, Accepi in Coll.
N. Enyediensium Anno 1665, mense octobri
Georgius Inczedi“
„Ex libris Michaelis Inczedi. Ao 1672“

Nr. inv.: 26/392

Coligat: Regius, Henricus: *Fundamenta Medica, Ultrajecti, 1647.*

1653

Nr. 10

APOSTOLII, MICH.

...CENTURIAE XXI PROVERBIORUM EX OPTIMIS AUCTORIBUS
GRAECIS COLLECTAE A MICHAELE APOSTOLIO, BYZANTINO.
CUM V. C. PETRI PANTINI, TILETANI, VERSIONE ET NOTIS
IPSIUS AC ALIORUM DOCTORUM, QUIBUS ADAGIA ILLUSTRAN-
TUR ET SUIS AUCTORIBUS ASSIGNANTUR. CUM INDICIBUS
LOCUPLETIBUS. ITEM PATRIARCHAE GREGORII CYPRII PRO-
VERBIA. LUGDUNI BATAVORUM, APUD JOHANNEN ET DANIE-
LEM ELZEVIER 1653. 4°

Bibliografie: Willems, Al., p. 178, nr. 718

Paginație: 8 f. liminară + 387 p. + 15 f. liminară

Marca tipografică: Solitarul

Proveniența: Donație Teleki Domokos

Ins. de propr.: Forzaț: „D. Michaeli Torda mittit Giskraus Zyll Ultrajecti
1653. 20 Aug.“

Nr. inv.: 8352

1656

Nr. 11

JUSTINUS

HISTORIARUM EX TROGO POMPEIO LIB XLIV CUM NOTIS
ISAACI VOSII.

AMSTELODAMI, EX OFFICINA ELZEVIRIANA, Anno 1656. 12°

Bibliografie: Willems, Al., p. 308, nr. 1203

Paginație: 6 f. liminară + 330 p. + 19 f. liminară index

Proveniența: Donație Teleki Domokos

Ins. de propr.: Forzaț: „Car. Teleki“

Nr. inv.: 2659

1656

Nr. 12

Coligat. cu nr. 16

SEVERUS, SULPITIUS

OPERA OMNIA QUAE EXTANT. AMSTELODAMI, EX OFFICINA
ELZEVIRIANA Ao 1656. 12°

Bibliografie: Willems, Al., p. 309, nr. 1207

Paginație: 328 p

Proveniența: Donație Teleki Domokos

Ins. de propr.: Forzaț: „Samuelis Tétsi“

„Biblioth. Josephi Szilágyi ab Ákosfalvi“

„Josephi Teleki minores“

Nr. inv.: 2621

1660

Nr. 13

COCCEIUS, JOH.

*DISPUTATIONUM THEOLOGICARUM DE RESPONSIONIBUS ET
QUAESTIONIBUS JUDAICIS, SECUNDA AGENS... SUMPTIBUS
ACADEMIAE, LUGDUNI BATAVORUM, APUD JOHANNEM ELSE-
VIRIUM, ACADEM. TYPOGRAPH. 1660. 4°*

Bibliografie: Berghman, G., p. 13, nr. 28

Paginație: Signatura A₂.....Tt₄

Marca tipografică: Minerva

Proveniența: Donație Teleki Domokos

Ins. de propr.: Coperta superioară: Pásztor István

Nr. inv.: 41

1661

Nr. 14

COMENIUS, J.A

*JANUA LINGUARUM RESERATA QUINQUE LINGVIS...CUM QUIN-
TUPplici INDICE. A NATHANAELE DUESIO, IN IDIOMA GALLI-
CUM ET ITALICUM TRANSLATA, ET IN HAC TERTIA EDITIONE
ACCURATE EMENDATA ATQUE CORRECTA... AMSTELODAMI,
APUD LUDOVICUM ET DANIELEM ELZEVIROS. 1661. 8°*

Bibliografie: Willems, Al., p. 322, nr. 1270

Paginație: 10 f. liminară+863 p.

Marca tipografică: Minerva

Proveniența: Donație Teleki Domokos

Nr. inv.: 2686

1664

Nr. 15

OVIDIUS

*OPERUM P. OVIDII NASONIS. TOMUS II. QUI XV METAMOR-
PHOSEON, SIVE TRANSFORMATIONUM, LIBROS CONTINET.
AMSTELODAMI, TYPIS DANIELIS ELZEVIRII. 1664. 24°*

Bibliografie: Willems, Al., p. 342, nr. 1345

Paginație: 292 p

Marca tipografică: Minerva

Proveniența: Donație Teleki Domokos

Nr. inv.: 43

1667

Nr. 16

PRUDENTIUS, A

*QUAE, EXTANT NICOLAUS HEINSIUS DAN. FIL. EX VETUS-
TISSIMUS EXEMPLARIBUS RECENSUIT ET ANIMADVERSIO-
NES ADJECIT. AMSTELODAMI, APUD DANIELEM ELZEVIRIUM,
1667. 12°*

Colig. cu nr. 12

Bibliografie: Willems, Al., p. 355, nr. 1386

Paginație: 167 p.+8 f. liminară

Marca tipografică: Minerva

Proveniența: Donație Teleki Domokos

Nr. inv.: 2621/A

1668

Nr. 17

MATTHIAE, CHRISTIANUS

THEATRUM HISTORICARUM THEORETICO-PRACTICUM. IN QUO QUATOR MONARCHIAE NEMPE PRIMA, QUAE EST BABYLONIARUM ET ASSYRIORUM; SECUNDA, MEDORUM ET PERSARUM... AMSTELODAMI, APUD DANIELEM ELZEVIRIUM, 1668. 4°

Bibliografie: Willems, Al., p. 359, nr. 1397

Paginație: 36 f. liminară+1144 p.+18 p.

Marca tipografică: Minerva

Proveniența: Donație Ferenczi János

Ins. de propr.: Forzaț: „Prossidet Johannes D. Kováts“

Nr. inv.: 77

1669

Nr. 18

JUSTINUS

CUM NOTIS SELECTISSIMIS VARIORUM BERNEGGERI BONGARSY, VOSSY THYSY. EDITIO ACCURANTISSIMA. ACCURANTE S.D.M.C. AMSTELODAMI, APUD LUDOVICUM ET DANIELEM ELZEVIRIOS. Anno 1669. 8°

Bibliografie: Willems, Al., p. 363, nr. 1409

Paginație: 12 f. liminară+547 p.+36 f. liminară

Proveniența: Donație Ferenczi János

Ins. de propr.: Forzaț: „Est Josephus Benkő“

Prima f. liminară verso

„Huius libri possidet Carolus Horváth“

„Possidet hunc librum Josephus Kátai“

Nr. inv.: 48

1672

Nr. 19

SENECA, L.A

OPERA, QUAE EXTANT, INTEGRIS JUSTI LIPSII, J. FRED. GRONOVII, ET SELECTIS VARIORUM COMMENTARIIS ILLUSTRATA ACCEDUNT LIBERTI FROMONDI... TOMUS I. AMSTELODAMI, APUD DANIELEM ELZEVIRIUM, 1672. 8°

Bibliografie: Willems, Al., p. 379, nr. 1477

Paginație: 28 f. liminară+869 p.

Marca tipografică: Minerva

Proveniența: Donație Mikó Imre

Ins. de propr.: Forzaț: „D. Kizon hunc librum dono dedit Henrico Frederico Pfannzuhe. 15 April 1782“

Supralibros: Blazonul familiei Mikó

Nr. inv.: 1868

1672

Nr. 20

SENECA, L.A.

OPERUM TOMUS SECUNDUS... AMSTELODAMI, APUD DANIELEM ELSEVIRIUM 1672. 8°

Bibliografie: Willems, Al., p. 379, nr. 1477

Paginație: 2 f. liminară + 998 p. + 43 f. liminară index

Proveniența: Donație Mikó Imre

Ins. de propr.: Pe dosul copertei superioare supralibros: **Blazonul familiei Mikó**

Nr. inv.: 1869

1672

Nr. 21

SENECA, L.A.

RHETORIS OPERA. TOMUS TERTIUS. AMSTELODAMI, APUD DANIELEM ELSEVIRIUM, 1672. 8°

Bibliografie: Willems, Al., p. 379, nr. 1477

Paginație: 12 f. liminară + 750 p

Marca tipografică: Minerva

Proveniența: Donație Mikó Imre

Nr. inv.: 1870

1674

Nr. 22

FLORUS, L.A.

CUM NOTIS INTEGRIS CL. SALMASII ET SELECTISSIMI VARIORUM ACCURANTE S.M.D.C. ADDITUS ETIAM L. AMPELIUS EX BIBLIOTHECA. CL. SALMASII. AMSTELODAMI, EX OFFICINA

ELZEVIRIANA, Anno 1674. 8°

Bibliografie: Willems, Al., p. 382, nr. 1490

Paginație: 8 f. liminară + 588 p. + 54 f. liminară index

Proveniența: Donație Mikó Imre

Ins. de propr.: Forzaț: supralibros Blazonul familiei Mikó

Nr. inv.: 1867

1678

Nr. 23

LIVIVS, TITUS

HISTORIARUM AB URBE CONDITA TOMUS SECUNDUS. AMSTE-

LODAMI, APUD DANIELEM ELSEVIRIUM, 1678. 8°

Bibliografie: Willems, Al., p. 402, nr. 1568

Paginație: 1080 p. +40 f. liminară

Marca tipografică: Minerva

Proveniența: Donație Mikó Imre

Ins. de propr.: Forzaț: supralibros Blazonul familiei Mikó

Nr. inv.: 2851

1678

Nr. 24

LIVIUS, TITUS

HISTORIARUM AB URBE CONDITA TOMUS TERTIUS. AMSTE-
LODAMI, APUD DANIELEM ELSEVIRIUM, 1678. 8°

Bibliografie: Willems, Al., p. 402, nr 1568

Paginație: 1080 p. +42 f. liminară

Marca tipografică: Minerva

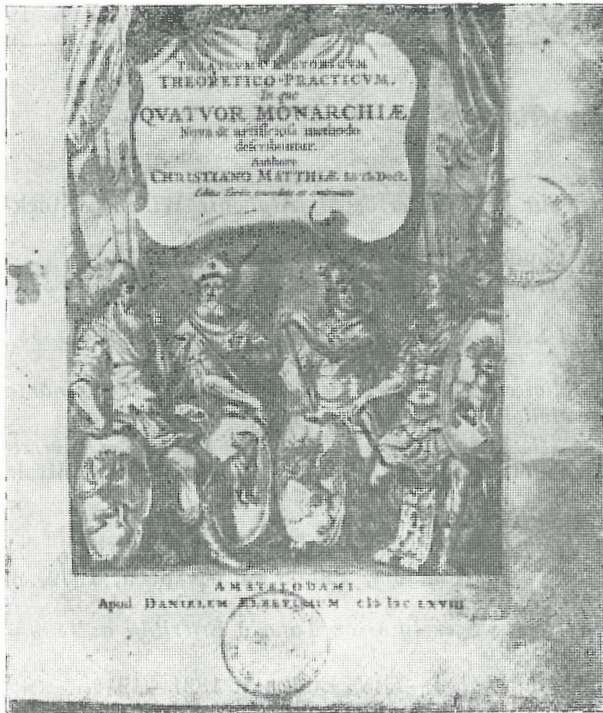
Proveniența: Donație Mikó Imre

Ins. de propr.: Forzaț: supralibros Blazonul familiei Mikó

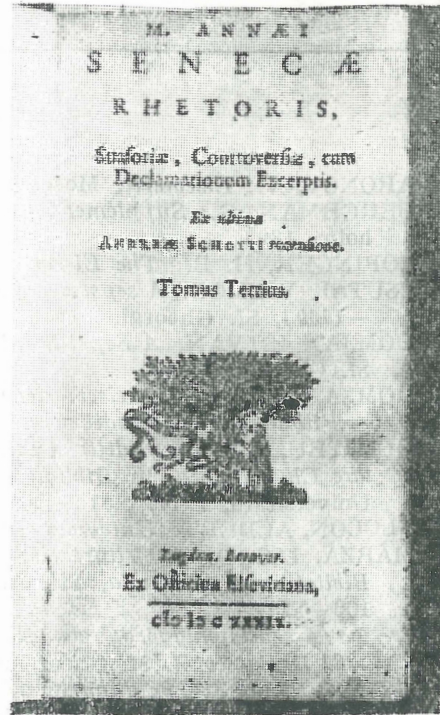
Nr. inv.: 2850

NOTE

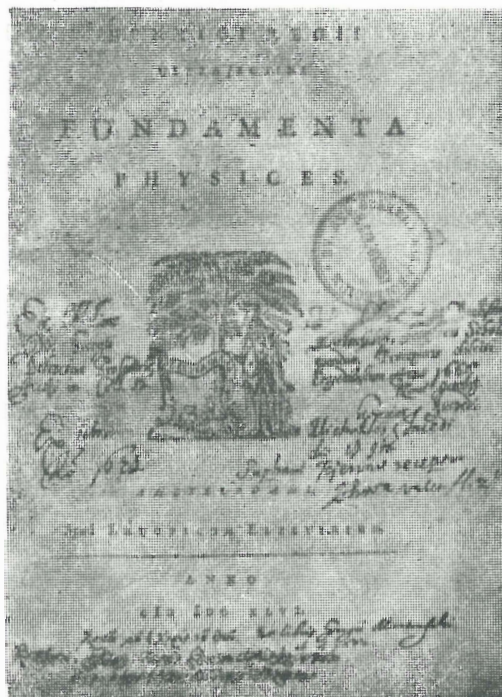
¹ Se va menționa: autor, titlu, locul apariției, tipografia, editura, anul, formatul, bibliografia, paginație, proveniența, însemnările de proprietate, nr. de inventar.

Foia de titlu al lucrării „Theatrum historicum...”, Amsterdam, 1668.

Foia de titlu a lucrării lui Seneca. Leiden, 1639.

Foia de titlu al lucrării lui Henricus Regius „Fundamenta physices”. Amsterdam, 1646.

BIBLIOGRAFIE

1. ARONOV, V.: *Elsevierit*, Moscova, 1975.
2. BERGHMAN, G.: *Supplément a l'ouvrage sur les Elsevier de M. Alphonse Willems*, Stockholm, 1897
3. COPINGER, H. B.: *The Elsevier Press*, London, 1927
4. CSUTAK VILMOS: *A sepsiszentgyörgyi református Székely Mikó Kollegium története (1859 – 1909)*, Sf. Gheorghe, 1910
5. DOMJAN ISTVAN: *A Sepsi-Szent-györgyi Székely Mikó-Kollegium története. 1859 – 1895.*, Sf. Gheorghe, 1891
6. DOMȘA, IOAN: *Ediții elsevieriene în Biblioteca Academiei Republicii Socialiste România – Filiala Cluj*, în *Studii și cercetări de bibliologie*, XI, 1969, p. 169 – 175
7. DUMITRU, SILVIA: *Ediții elsevieriene existente în fondurile Bibliotecii Centrale Universitare Cluj-Napoca*. în *Biblioteca și învățământul*, III, Cluj-Napoca, Biblioteca Centrală Universitară, 1977, p. 15 – 50.
8. FLOCON, ALBERT: *Universul cărților*, București, 1976. p. 287
9. MĂRZA, IACOB: *Tipărituri elsevieriene în Biblioteca Băthyanicum din Alba Iulia*, în *Biblioteca și cercetarea*, III, Academia R. S. România, Filiala Cluj-Napoca, 1979, p. 106 – 115.
10. * * * *A sepsiszentgyörgyi evangélikus református Székely Mikó Tanoda Értesítője az 1880 – 81 iskolai évről*. Sf. Gheorghe, 1881.
11. SZINNYEI JÓZSEF: *Magyar írók élete és munkái*, I – XIV, Budapest 1891 – 1914.
12. WILLEMS, A: *Les Elsevier. Histoire et Annales typographiques*, Bruxelles, 1890.

Kivonat

„A sepsiszentgyörgyi Mikó Kollegium régi könyvtárának Elsevir kiadványai című dolgozat a híres németalföldi Elsevir nyomdász és könyvkiadó család XVI – XVII. századi tevékenységére vonatkozó adatokat ismertet. A Mikó Kollegium könyvtárában található könyveket a dolgozat szerzője a nyomdászművészet, tartalom, valamint abból a szempontból elemzi, hogy mily módon jutottak – néhány, az erdélyi művelődési élet kiemelkedő személyiségeinek – Ferenczi János, id. Teleki Domokos és Mikó Imre tulajdonába. Ugyanakkor bemutatja az Elsevir kiadványok művészi sajátosságait, és különös figyelmet szentel a könyvekben lévő bejegyzésekre, melyek művelődéstörténeti jelentőséggel bírnak.

Zusammenfassung

Die in der Bibliothek des Mikó Kollegiums vorliegende Arbeit „Elsevierische Ausgaben“ präsentiert verschiedene Aspekte aus dem Schaffen, der als Drucker und Herausgeber bekannten niederländischen Dynastie Elsevier aus dem XVI und XVII. Jahrhundert.

Die sich im Mikó Kollegium befindlichen Bücher werden aus mehreren Gesichtspunkten analysiert: dem des Druckens, des Inhalts sowie aus dem, wie sie in den Besitz einiger hervorragenden Persönlichkeiten im kulturellen Leben Transilvaniens, wie Ferenczi János, Teleki Domokos Senior oder Mikó Imres gelangt sind. Desgleichen werden spezifische Darstellungen oder Randbemerkungen betrifft, welche das Allgemeinbild der Zeit vervollkommen.